

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВА

Економіка України знаходиться під впливом великої кількості соціально-політичних та економічних факторів, тому наразі досить гостро постає проблема забезпечення стабільної діяльності вітчизняних підприємств. Особливого значення набуває фінансовий менеджмент, основною складовою якого є система управління прибутком. Як відомо, прибуток є метою та кінцевим результатом діяльності підприємства, найважливішим показником його ефективності, джерелом коштів для забезпечення розширеного відтворення та матеріальних, соціальних потреб колективу в цілому. Таким чином, прибуток, відіграючи важливу роль у розвитку підприємства та забезпеченні інтересів його власників і персоналу, потребує дієвого та безперервного управління його формуванням і використанням.

Система управління прибутком є важливою ланкою в процесі діяльності кожного підприємства що повинна сприяти підвищенню ефективності виробництва і стимулювати його розвиток. Ефективність будь-якої управлінської системи значною мірою залежить від повного, достовірного та своєчасного інформаційного забезпечення. Тому особливої актуальності набуває розробка системи інформаційного забезпечення управління прибутком, яка дозволить підвищити ефективність функціонування фінансового менеджменту суб'єктів господарювання.

Проблема управління прибутком є надзвичайно актуальною, саме тому її досліджувало велике коло науковців України і зарубіжжя, зокрема: І.А. Бланк, І.К. Балабанов, Л.В. Бадалов, М.О. Данілюк, І.М. Бойчик, В.Б. Клевець, М.К. Коробов, Л.А. Лігоненко, С.В. Мочерний, М.Ф. Огійчук, А.М. Поддєрьогін та ін. Однак, із частою зміною правового поля у нашій державі, питання інформаційного забезпечення системи управління прибутком підприємства потребують постійного вивчення, удосконалення та систематизації.

Поняття інформація походить від латинського слова «informatio», що означає викладення, повідомлення, пояснення факту, явища, події. У процесі вивчення інформації враховуються закономірності її створення, перероблення й використання в різних сферах діяльності. Інформацію як продукт виробництва та використання відрізняє передусім предметна сфера. Вона є дуже різноманітною та поділяється за видами діяльності: наукова, технічна, виробнича, управлінська, економічна, соціальна, правова тощо. З огляду на це, варто погодитися з думкою Л.І. Лопатнікова, що інформацію можна розглядати як відомості, знання, повідомлення, що допомагають вирішити те чи інше завдання управління, тобто зменшити невизначеність результатів.

Ефективність управляючої системи визначальною мірою залежить від якості сформованої та використовуваної інформаційної бази. В умовах переходу до ринкових умов відома формула «час – гроші» доповнюється аналогічною формулою «інформація – гроші». Застосовувана в системі управління прибутком вона набуває прямого значення, так як від якості використаної інформації в процесі прийняття управлінських рішень залежить сума отриманого прибутку. Чим більший розмір капіталу використовується підприємством, чим більш диверсифікована його операційна, інвестиційна та фінансова діяльність, тим вищою стає роль якісної інформації, необхідної для прийняття управлінських в області формування та використання прибутку.

Система інформаційного забезпечення управління прибутком являє собою результат безперервного цілеспрямованого підбору відповідних інформаційних показників, необхідних для здійснення аналізу, планування і підготовки ефективних управлінських рішень.

Завдання інформаційного забезпечення управління прибутком полягають у наступному:

- 1) формування та надання повної інформації для прийняття управлінських рішень;
- 2) визначення факторів, що впливають на розмір прибутку підприємства;
- 3) забезпечення поточного, оперативного та стратегічного управління прибутком;
- 4) забезпечення планування та прогнозування діяльності підприємства в майбутньому періоді.

Система інформаційного забезпечення — система безперервного та цілеспрямованого підбору інформаційних показників, здійснення планових, звітних, аналітичних розрахунків, необхідних для підготовки, прийняття та реалізації фінансових рішень суб'єкта господарювання.

Система показників інформаційного забезпечення управління прибутком, сформованих за рахунок внутрішніх джерел, поділяється на три групи.

1. Показники фінансової стійкості підприємства. Система показників даної групи складає основу інформаційної бази поточного управління прибутком підприємства. На основі цих показників проводиться узагальнений аналіз, прогнозування і поточне планування прибутку.

Перевагою показників цієї групи є їх уніфікованість, так як вони базуються на загальноприйнятих принципах обліку; чітка регулярність формування; високий ступінь надійності. В той же час, інформаційна база, сформована на основі фінансової звітності, має і певні недоліки, основними з яких є: відображення інформативних показників лише по підприємству в цілому; низька періодичність розробки: використання тільки вартісних показників.

2. Показники управлінського обліку підприємства. Даний вид обліку отримав розвиток у зв'язку з переходом підприємств нашої країни до загальноприйнятої в міжнародній практиці системи бухгалтерського обліку, який дозволяє суттєво доповнити фінансовий облік. Він являє собою систему обліку всіх необхідних показників, які формують інформаційну базу для оперативних управлінських рішень і планування діяльності підприємства в майбутньому періоді.

3. Нормативно-довідкові показники. Основу цієї системи показників складають різні норми і нормативи, розроблені в рамках самого підприємства – нормативи чисельності; нормативи затрат часу; нормативи обслуговування; нормативи питомих витрат сировини і матеріалів; списання МШП та ін. Ця система показників доповнюється нормативно-довідковими показниками, які діють в цілому в країні або в галузі, в якій здійснює свою діяльність підприємство, – норми амортизаційних відрахувань; норми відрахувань прибутку в резервний фонд; ставки податків, зборів та інших обов'язкових платежів; терміни сплати податків, страхових зборів, відсотків за кредит; розмір мінімальної заробітної плати і соціальних пільг тощо, встановлених державою.

Розглянемо також систему показників інформаційного забезпечення управління прибутком, які формуються за рахунок зовнішніх джерел.

1. Показники, які характеризують загальноекономічний розвиток країни. Система інформативних показників цієї групи слугує основою проведення аналізу і прогнозування умов зовнішнього середовища функціонування підприємства при розробці комплексної політики управління прибутком, здійсненні інвестиційної діяльності, виявленні резервів зростання прибутку, орієнтуючись на досягненні середньогалузевих показників.

2. Показники, які характеризують кон'юнктуру ринку. Система нормативних показників цієї групи слугує для прийняття управлінських рішень в сфері формування цінової політики і доходів операційної діяльності, залучення капіталу із зовнішніх джерел, визначення витрат на обслуговування додатково залученого капіталу, формування портфеля довгострокових фінансових вкладень, здійснення короткострокових фінансових вкладень тощо.

3. Показники, які характеризують діяльність контрагентів і конкурентів. Система інформативних показників цієї групи використовується в основному для прийняття оперативних управлінських рішень за окремими аспектами формування і використання прибутку.

4. Нормативно-регулюючі показники. Система цих показників враховується в процесі підготовки управлінських рішень, пов'язаних з особливостями державного регулювання питань формування, розподілу і використання прибутку підприємства. Склад інформативних показників кожного блоку визначається конкретними цілями управління прибутком, величиною операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, тривалістю партнерських відносин та іншими умовами.

Таким чином, використання показників, які формуються із зовнішніх та внутрішніх джерел, дозволяє створити на кожному підприємстві ціленаправлену систему інформаційного забезпечення, орієнтовану як на прийняття стратегічних рішень, так і на ефективне поточне і оперативне управління формуванням і використанням прибутку.